



Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 21g/2026

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi
din articolul 357 alin. (1) din Codul civil

(pretinsa neclaritate a sintagmei „conform legii”)

CHIȘINĂU
13 august 2026

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Sergiu LITVINENCO,
nei Viorica PUICA,
nei Liuba ȘOVA, *judecători*,
cu participarea nei Iulia Vartic, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 6 februarie 2026,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 13 august 2026, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a sintagmei „conform legii” din articolul 357 alin. (1) din Codul civil, ridicată de dl avocat Tudor Leșanu, în interesele dlui Anatolie Culcițchi, în dosarul nr. 2i-103-32/2018, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul central.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dl judecător Alexandru Arhip, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

3. Printr-o Decizie, pe baza articolelor 29 și 40 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a punctului 17 din Regulamentul privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională a decis prelungirea termenului de examinare a sesizării nr. 21g/2026.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

4. Prin Hotărârea din 13 octombrie 2016, Curtea de Apel Chișinău a intentat procesul de insolvabilitate față de SA „Scana” (în continuare, *Scana*).

5. Prin Hotărârea din 13 noiembrie 2019, Judecătoria Chișinău a confirmat planul procedurii de restructurare în privința *Scana*.

6. La 24 decembrie 2019, *Scana*, în calitate de beneficiar, a încheiat un contract de colaborare cu SRL „Basconslux”, în calitate de investitor. Pe baza acestui contract, *Basconslux* avea obligația de a finaliza lucrările stipulate în contract, iar *Scana* urma să achite prețul aferent după aprobarea, de către Comitetul creditorilor, a actelor de predare-primire a lucrărilor executate.

7. La 11 noiembrie 2022, *Basconslux* și *Scana* au încheiat un acord adițional la contractul de colaborare.

8. Ulterior, *Basconslux* și *Scana* au semnat mai multe procese-verbale de recepție a lucrărilor executate, *Scana* fiind reprezentată de dl Ruslan Vasiliev, administratorul insolvenței, precum și de dl Anatolie Culcițchi, administratorul statutar.

9. La 26 decembrie 2024, dl Anatolie Culcițchi a chemat în judecată *Scana* și *Basconslux* pentru constatarea ineficienței actelor juridice menționate la § 7.

10. La 27 decembrie 2024, dna Silvia Haruța și dna Alexandra Gontea, creditori, au chemat în judecată *Scana* și *Basconslux* pentru constatarea ineficienței actelor juridice.

11. Printr-o încheiere din 8 decembrie 2025, Judecătoria Chișinău, sediul central, a dispus conexarea cauzelor într-un singur dosar.

12. La 20 ianuarie 2026, dl avocat Tudor Leșanu a ridicat, în interesele dlui Anatolie Culcițchi, excepția de neconstituționalitate a sintagmei „conform legii” din articolul 357 alin. (1) din Codul civil.

13. Printr-o încheiere din 4 februarie 2026, Judecătoria Chișinău, sediul central, a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

14. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 16

Egalitatea

„[...]”

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 20

Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nicio lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26

Dreptul la apărare

- „(1) Dreptul la apărare este garantat.
- (2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.
- (3) În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.
- (4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.”

Articolul 46

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

- „(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate.
- [...].”

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

- „(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.
- (2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.
- (3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.
- (4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

15. Prevederile relevante ale Codului civil, adoptat prin Legea nr. 1107 din 6 iunie 2002, sunt următoarele:

Articolul 357

Actele juridice ineficiente

- „(1) Dacă, **conform legii**, actul juridic, fără a fi nul sau anulabil, nu produce, total sau parțial, efectele sale juridice, el este, în această parte, ineficient.
- (2) Actul juridic devine eficient de îndată ce este înlăturat temeiul de ineficiență.
- (3) Ineficiența actului juridic poate fi invocată, atât pe cale de acțiune, cât și pe cale de excepție, de orice persoană care are un interes născut și actual. Instanța de judecată este obligată să o invoce din oficiu după ce a ascultat participanții la proces.
- (4) Atât acțiunea în constatarea ineficienței actului juridic, cât și excepția prin care se invocă ineficiența sunt imprescriptibile dacă legea nu prevede altfel. Cu toate acestea, se

prescriu extinctiv în termen de 10 ani acțiunile privind aplicarea efectelor ineficienței actului juridic, indiferent dacă sunt introduse împreună cu acțiunea în constatare a ineficienței sau după admiterea acestei acțiuni.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

16. Autorul excepției susține că norma contestată contravine principiului egalității, deoarece permite o interpretare potrivit căreia ineficiența actului juridic poate fi invocată doar în cazurile prevăzute de lege. Prin urmare, ar fi exclusă posibilitatea invocării ineficienței atunci când aceasta rezultă dintr-o clauză contractuală care condiționează producerea efectelor juridice de aprobarea acordată de organul competent al persoanei juridice.

17. Totodată, autorul menționează că o eventuală interpretare restrictivă a normei contestate, în sensul limitării ineficienței doar la cazurile prevăzute de lege, ar afecta accesul liber la justiție și dreptul debitorului la apărare.

18. Într-o altă ordine de idei, autorul afirmă că, în situația în care debitorului i se refuză dreptul de a invoca ineficiența actului juridic atunci când aceasta are un temei contractual, patrimoniul societății devine expus unor obligații neîntemeiate, fapt care aduce atingere dreptului de proprietate.

19. În opinia sa, dispoziția contestată este contrară articolelor 16, 20, 23, 26, 46, 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

20. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

21. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul civil, ține de competența Curții Constituționale.

22. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de avocatul unei părți în proces. Astfel, Curtea constată că excepția este ridicată de către subiectul căruia i s-a acordat acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

23. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie sintagma „conform legii” din articolul 357 alin. (1) din Codul civil. În acest sens, Curtea reține că prevederea contestată nu a mai fost supusă controlului de constituționalitate din perspectiva criticilor avansate de autor.

24. O condiție de admisibilitate a sesizării privind excepția de neconstituționalitate este și faptul că prevederile contestate trebuie să fie aplicabile la soluționarea cauzei.

25. Având în vedere că pe rolul instanței de insolvabilitate se află cererile de chemare în judecată privind constatarea ineficienței actelor juridice, Curtea admite că norma contestată ar putea fi aplicată la soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

26. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept

fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (HCC nr. 9 din 22 iulie 2025, § 50).

27. Autorul excepției susține că sintagma contestată contravine articolelor 16 (*egalitatea*), 20 (*accesul liber la justiție*), 23 (*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*), 26 (*dreptul la apărare*), 46 (*dreptul la proprietate privată și protecția acesteia*) și 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) din Constituție.

28. Cu referire la pretinsa încălcare a articolelor 16, 23 și 54 din Constituție, Curtea a notat în jurisprudența sa că acestea nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorul sesizării trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale garantate de Constituție. Abia în cadrul analizei caracterului justificat al ingerinței abstracte în drepturile fundamentale garantate de Constituție, Curtea poate pune în operă prevederile acestor articole (HCC nr. 7 din 10 iunie 2025, § 68).

29. Ca să justifice incidența articolelor 20 și 26 din Constituție, autorul excepției susține că o eventuală interpretare restrictivă a normei contestate (*i.e.* faptul că ineficiența actului juridic poate fi invocată doar în cazurile prevăzute de lege) ar constitui o ingerință în exercitarea drepturilor fundamentale ale debitorului.

30. Curtea menționează că articolele 20 și 26 din Constituție își găsesc corespondența în dispozițiile articolului 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, care garantează dreptul la un proces echitabil. Dreptul de acces liber la justiție trebuie să fie unul practic și efectiv, nu teoretic și iluzoriu. Efectivitatea dreptului în discuție reclamă ca persoanele să beneficieze de o posibilitate clară și concretă de a contesta un act care constituie o ingerință în exercitarea drepturilor lor (HCC nr. 20 din 26 septembrie 2024, § 67). Totodată, Curtea a subliniat în jurisprudența sa că dreptul la apărare reprezintă totalitatea prerogativelor și a posibilităților pe care le au, potrivit legii, persoanele în vederea apărării intereselor lor. Acest drept este restrâns în situația în care persoana nu poate utiliza toate mijloacele procedurale necesare pentru apărarea sa (DCC nr. 91 din 28 iulie 2025, § 32).

31. În contextul reglementărilor contestate, Curtea observă că sintagma „conform legii” din articolul 357 alin. (1) din Codul civil reprezintă o normă de trimitere. Această modalitate de formulare a normelor juridice prin trimitere la alte norme juridice este o tehnică legislativă folosită frecvent (a se vedea, spre exemplu, și sintagmele: „conform legii”; „potrivit legii”; „prevăzute de lege” din alte prevederi ale Codului civil).

32. În acest context, Curtea subliniază că o dispoziție legală nu poate fi ruptă din sistemul normativ din care face parte și nu poate acționa în mod izolat. Dimpotrivă, ea trebuie citită în coroborare cu celelalte dispoziții incidente ca făcând parte dintr-un sistem juridic coerent (DCC nr. 30 din 5 martie 2026, § 21). Astfel, sintagma contestată nu poate fi analizată în mod izolat de celelalte dispoziții care reglementează instituția ineficienței actului juridic.

33. Mai mult, Codul civil acordă oricărei persoane care are un interes născut și actual dreptul de a invoca ineficiența actului juridic atât pe cale de acțiune, cât și pe cale de excepție. De asemenea, legea reglementează faptul că instanța de judecată este obligată să o invoce din oficiu după ce a ascultat participanții la proces (a se vedea articolul 357 alin. (3) din Cod). Sub aspectul exercitării dreptului la apărare, debitorul beneficiază de dreptul de a fi reprezentat de un avocat în cadrul procesului și de a prezenta probe în susținerea argumentelor sale referitoare la ineficiența actelor juridice încheiate. Așadar, în analiza sa abstractă, Curtea nu poate identifica în ce măsură sintagma contestată produce vreo ingerință în drepturile garantate de articolele 20 și 26 din Constituție, de vreme ce nu impune interdicții în acest sens. Prin urmare, Curtea reține că excepția este nefondată în acest capăt al său.

34. Referitor la incidența articolului 46 din Constituție, autorul sesizării susține că, în situația în care debitorului i se refuză dreptul de a invoca ineficiența actului juridic atunci când aceasta are un temei contractual, patrimoniul societății devine expus unor obligații neîntemeiate, fapt care aduce atingere dreptului de proprietate.

35. Curtea observă că autorul excepției nu a formulat o veritabilă critică de neconstituționalitate, ci abordează un posibil mod de interpretare a normelor contestate de către instanța competentă. Astfel, Curtea reiterează că aspectele care țin de interpretarea și de aplicarea legii nu intră în competența Curții Constituționale, ci în competența instanțelor de judecată, care sunt chemate să înlăture îndoielile cu privire la sensul și sfera de aplicare a normelor juridice (a se vedea DCC nr. 5 din 23 ianuarie 2025, § 30; DCC nr. 183 din 11 decembrie 2025, § 37).

36. În asemenea circumstanțe, Curtea apreciază că destinatarul legii dispune de suficiente repere legale pentru a determina sensul prevederii contestate, inclusiv prin recurgerea la interpretarea oferită de instanțele judecătorești. Din această perspectivă, Curtea subliniază că normele juridice trebuie interpretate și aplicate ca făcând parte dintr-un sistem juridic coerent, iar Codul civil conține criterii obiective care-i permit instanței de judecată să interpreteze sintagma „conform legii” din articolul 357 alin. (1) din Codul civil.

37. Pentru că nu s-a demonstrat incidența unui drept fundamental prevăzut de Constituție, Curtea notează că nici articolele 16, 23 și 54 din Constituție nu se fac incidente.

38. Pe baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 27 alineatele (2), (3) lit. d) și (4) lit. d), 37 și 40 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

D E C I D E:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a sintagmei „conform legii” din articolul 357 alin. (1) din Codul civil, ridicată de dl avocat Tudor Leșanu, în interesele dlui Anatolie Culcițchi, în dosarul nr. 2i-103-32/2018, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul central.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 13 august 2026

DCC nr. 140

Dosarul nr. 21g/2026